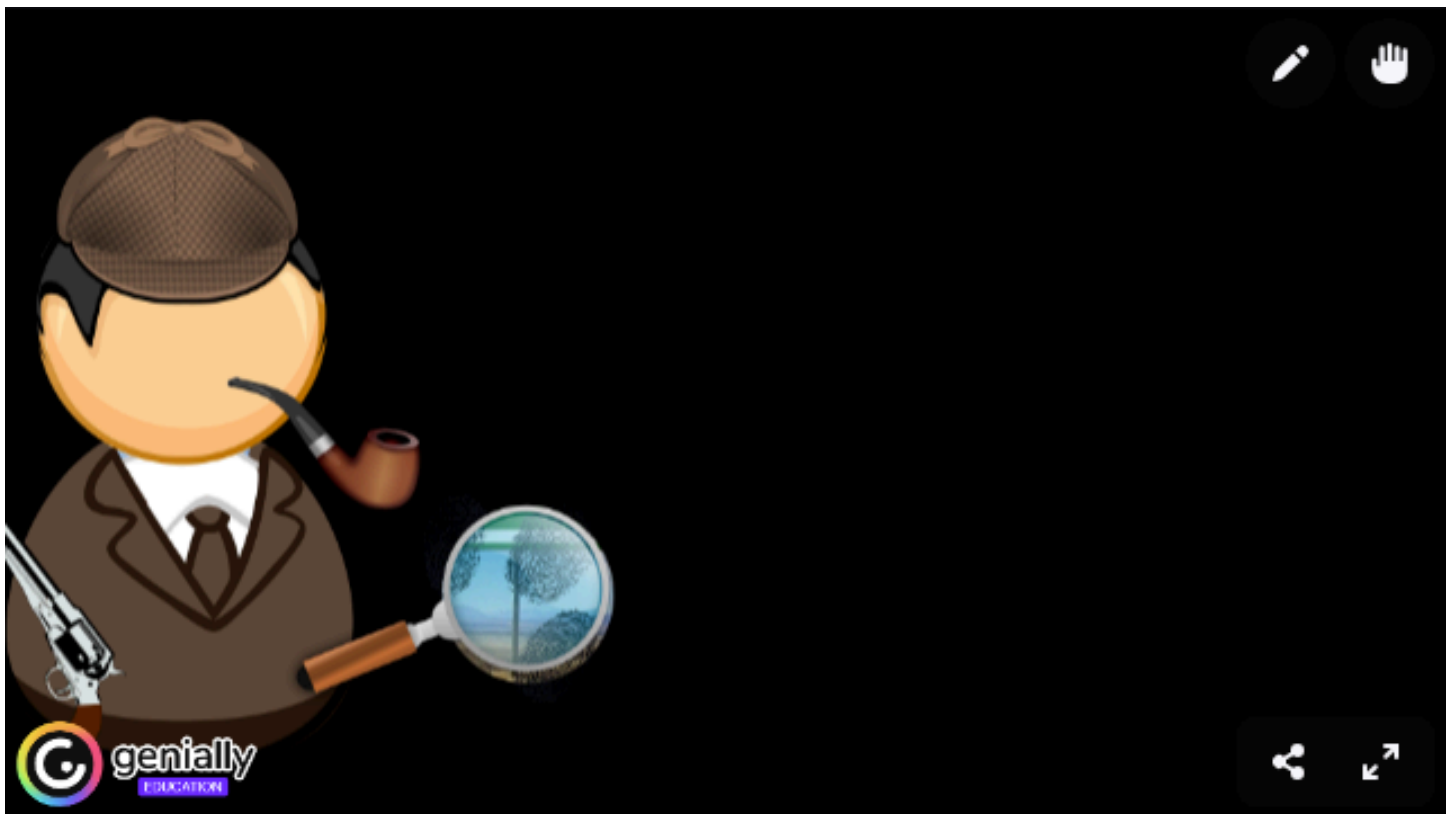

Na tropie fejków!

Opis lekcji: Lekcja ma na celu uświadomienie uczniom jak łatwo ulegamy nieprawdziwym informacjom. Oprócz nauczania uczniów, jak rozpoznać fałszywą informację, uczniowie podczas lekcji sami będą tworzyć “fakowe” informacje, żeby wyrobić w sobie krytyczne podejście do otaczających ich treści, szczególnie w social mediach, z których tak chętnie korzystają. Lekcja ma formę wirtualnego escape roomu -prezentacja w genial.ly prowadzi uczniów przez 6 misji rozpoznawania fejków. Ich rozwiązanie da uczniom najlepszą odpowiedź na pytanie o to, co ma największe znaczenie w walce dezinformacją.

<https://view.genially.com/665b6de9bd7cfe0014b4bbbe/game-breakout-na-tropie-fejkow>

Najważniejsze informacje:

Temat lekcji	Na tropie fejków!
Przedmiot	Godzina wychowawcza, wiedza o społeczeństwie, edb, informatyka
Klasa	od 6 klasy szkoły podstawowej
Przed lekcją:	Opcjonalnie: prosimy uczniów o zabranie telefonów - może być jeden na 2-3 osoby i jeżeli nie pracujemy w szkole w środowisku office365 to tworzymy przed lekcją dysk google, który na początku zajęć udostępniamy uczniom
Autor scenariusza	Marta Smoleń
Czas trwania lekcji	1 godzina lekcyjna lub 2 godziny lekcyjne, jeżeli chcemy żeby uczniowie wykonali wszystkie ćwiczenia i chcemy zaprezentować wyniki ich pracy.
Miejsce zajęć	sala z tablicą multimedialną, lub sala informatyczna

Cele lekcji:

- Rozpoznawanie fake newsów
- Zrozumienie mechanizmów dezinformacji
- Krytyczna analiza źródeł informacji i rozwijanie krytycznego myślenia
- Promowanie odpowiedzialnego korzystania z mediów, szczególnie społecznościowych

Metody:

- Wykład: Wprowadzenie teoretyczne na temat fake newsów i dezinformacji.
- Dyskusja: Otwarte dyskusje na temat przykładów fake newsów i ich wpływu.
- Praca w grupach: Analiza konkretnych przypadków fake newsów i ocena ich wiarygodności.
- Ćwiczenia praktyczne: Korzystanie z narzędzi do stworzenia własnych fakenewsów.

- Prezentacje uczniowskie: Przedstawienie wyników pracy grupowej i dyskusja nad wnioskami.

Przebieg lekcji:

Czas trwania	Czynności	Notatki
2 minuty	<p>Pokazujemy pierwszy slajd-detektywa z lupką. Prosimy ucznia o podejście do tablicy multimedialnej i za pomocą lupy “wyśledzenie”, o czym będzie dzisiejsza lekcja. Pod lupą można dostrzec napis “Fake news”. Pytamy uczniów o to, czy wiedzą czym są fake newsy i czy uważają, że to częste zjawisko. Przechodzimy do kolejnego slajdu gdzie pojawia się misja ”Zdemaskować fejki”. W razie potrzeby pokazujemy uczniom definicję z miejskiego slangu, znajdującą się pod wizerunkiem telefonu. Mówimy uczniom, że dziś ich zadaniem razem z nauczycielem będzie próba odnalezienia fałszywych informacji a często tworzenie własnych.</p>	<p>Prosimy uczniów o przygotowanie telefonów z dostępem do internetu, kartek i długopisów. Dobrze mieć z uczniami platformę do wspólnego udostępniania sobie stworzonych w trakcie lekcji rzeczy np. Teams, lub dysk google, ale nie jest to niezbędne.</p>
3 minuty	<p>Klikamy: Wprowadzenie i rozpoczynamy z uczniami dyskusję czy wg nich żyją w erze informacji czy dezinformacji. Dyskusję można urozmaicić cytatami zawartymi w ekranach monitorów. Dziennie w Internecie pojawia się ok. 120 tys. fejkowych informacji, a liczba ta wzrasta w czasach kryzysów np. pandemii, czy wojny w Ukrainie. Przechodzimy do planu poszukiwań gdzie krótko można omówić, że fejki przybierają bardzo różną postać od tych mniej groźnych np. udających memy, żeby nas rozbawić, do celowej próby wyłudzenia informacji i manipulacji odbiorcą. I podczas lekcji nasi uczniowie muszą “złapać” wszystkie rodzaje fejków.</p>	<p>Po każdej udanej misji uczniowie dostaną jedną literę do hasła. Hasło odpowie im na pytanie co jest kluczem do walki z dezinformacją?</p>
10 minut z ćwiczeniami	<p>Po kliknięciu w akta misji pojawia się 6 zamkniętych szuflad. Kolejna otworzy się dopiero po otwarciu poprzedniej. Szuflada 1-żart pokazuje trzy rodzaje memów. Jeden z nich jest “fejkiem”. Pytamy uczniów, który? Zanim udzielą odpowiedzi możemy krótko omówić, że memy są tworzone na prawie cytatu i wymagają podania źródła. Memy z wykorzystaniem wizerunku są niezgodne z prawem, chyba że wykorzystamy wizerunek osoby publicznej, przy pełnieniu przez nią jej funkcji (np. prezydent). Oprócz nieprawego wykorzystania czyjegoś wizerunku memy mogą być również tzw. deepfake’ami, czyli wtopieniem wizerunku w nieprawdziwy film lub obraz. Technika ta wcześniej kojarzona z filmami akcji dziś jest jedną z najpopularniejszych form manipulacji szczególnie w mediach społecznościowych. Zadajemy uczniom pytanie , jak się przed tym bronić. Z dyskusji powinien wyjść wniosek, że warto używać prostych narzędzi takich jak wyszukiwanie obrazem, zanim udostępnimy taką informację w sieci. Po kliknięciu w mema z</p>	<p>Otwarcie każdej szuflady to jedna litera hasła. Szuflada otwiera się po kliknięciu prawidłowej odpowiedzi. Po jej kliknięciu pojawi się litera do hasła. Hasło jest zaszyfrowane kodem Cezara, więc uczniowie nie będą w stanie zgadnąć hasła wcześniej. Pod memami znajdują się źródła i dodatkowe informacje. Wystarczy kliknąć. Pod memem z literą hasła mamy link do generatora memów: https://generator.memy.pl/generator.php?str=4#kotwa</p>

	<p>nauczycielką mamy film źródłowy, w który została “wtopiona”, a także krzywdzące komentarze użytkowników facebooka, którzy uważali ten mem za prawdziwy. Jeżeli mamy 2 godziny lekcyjne to prosimy uczniów w klikuosobowych grupach o stworzenie własnego mema, który nie jest fejkowy i zgodny z prawem autorskim. Prosimy o zaprezentowanie. Jeżeli mamy grupę lub wspólny dysk, efekty od razu pokazujemy na tablicy i omawiamy.</p>	
10 minut z ćwiczeniami	<p>Po przesunięciu mema i kliknięciu strzałki udaje nam się przejść do kolejnej misji -clickbaitów czyli tzw. przynęt. Uczniowie najczęściej podają youtubea, jako znane im środowisko clickbaitów. Warto im uświadomić, że to niezwykle często praktyka również w środowisku informacyjnym, gdzie liczy się coraz bardziej “klikalność”. Dla przykładu omawiamy podane w prezentacji tytuły. Pytamy co sądzą o zawartości tekstów po samych tytułach. Prosimy o znalezienie stworzonego przez nauczyciela “haczyka”. Uświadamiamy niezwykłą łatwość takich praktyk, często stosowaną przez dzisiejszych dziennikarzy-zachęcamy grupy do stworzenia własnego fejka informacyjnego typu clickbait. -link pod fejkem na billboardzie.</p>	<p>Możemy puścić osadzony filmik lub spytać uczniów o clickbajty. Większość doskonale kojarzy je z youtubea. Prosimy uczniów o zapisanie kolejnej litery hasła po wykonaniu kolejnej misji.</p> <p>https://generator-paskow.pl</p>
10 minut z ćwiczeniami	<p>Przechodzimy do kolejnej misji - omawiamy phishing, czyli oszustwo, wyłudzenie danych, a także z pozoru nieszkodliwe, ale fałszywe, wprowadzające w błąd smsy. Po udzieleniu przez uczniów prawidłowych odpowiedzi, rozmowie o krytycznej analizie treści i bezpieczeństwie pokazujemy jak łatwo stworzyć takiego smsa używając generatora. W kolejnej misji wykonujemy z uczniami quiz sprawdzający czy umieją już odróżnić informacje prawdziwe od fałszywych.</p>	<p>Generator sms Później przechodzimy do prezentacji smsów Zwróćmy uwagę na kod na telefonie -216, który będzie nam potrzebny w kolejnych misjach.</p>
8 minut z ćwiczeniami	<p>Uzyskujemy kolejną literę hasła i przechodzimy do ostatniej misji. Na slajdzie ukryte są linki do fałszywych informacji z różnych mediów społecznościowych. Zależnie ile mamy czasu możemy omówić youtubea, instagrama, twittera (x.com), facebooka- i przedstawić treści, kryjące się pod linkami. Warto spytać, czy uczniowie są w stanie wskazać cechy fałszywej informacji. Na końcu klikamy telefon-wpisujemy kod 216 i przechodzimy do podsumowania.</p>	<p>Możemy zachęcić uczniów do samodzielnej pracy używając np generatora:</p> <p>https://faketrumptweet.com/fake-tweet/kavk0wmh_y2xhk6_1d2nmpc</p>
2 minuty	<p>W misji podsumowanie uczniowie odpowiadają na pytania sprawdzające i utrwalające. Otrzymują ostatnią literę hasła, które muszą odszyfrować za pomocą koła cezara. Hasło to ludzie. Wyjaśniamy że tylko, ludzie, którzy rzetelnie</p>	

sprawdzają każdą informację mają szansę uniknąć dezinformacji.

Uwagi dodatkowe:

Informacje w prezentacji są poparte źródłami. Wystarczy kliknąć pod informację lub zdjęcie. Oprócz tego warto zajrzeć:

<https://fakenews.pl><https://fakehunter.pap.pl>

<https://www.infor.pl/prawo/nawosci-prawne/5431340,120-tys-fejkow-dziennie-w-polskim-internecie-Jak-rozpoznać-rosyjska-dezinformacje.html>